

OBRAZAC BROJ 1.

**TROGODIŠNJI PLAN RADA KANTONALNA JAVNA USTANOVA ZA ZAŠTIĆENA
PRIRODNA PODRUČJA (UPISATI PUNI NAZIV ORGANA)**

ZA PERIOD 2026 – 2028. GODINA

Uvod

1) Uvod (opće napomene o trogodišnjem planu rada)

Kantonalna javna ustanova upravlja s pet zaštićenih prirodnih područja u Kantonu Sarajevo: dva spomenika prirode („Skakavac“ i „Vrelo Bosne“) te tri zaštićena pejzaža („Bijambare“, „Trebević“ i „Bentbaša“). Upravljanje se provodi u skladu sa zakonima o zaštiti prirode, planovima upravljanja i drugim relevantnim propisima.

Strateški cilj Ustanove je zaštita, očuvanje i promocija ovih područja kroz održivi turizam. Aktivnosti se planiraju kroz godišnje programe rada i finansiraju iz Budžeta Kantona, projektnih sredstava i vlastitih prihoda.

Trogodišnji plan (2026–2028) definiše prioritete, ciljeve i smjernice djelovanja, temeljen na zakonodavnom okviru i strateškim dokumentima koji se odnose na očuvanje biološke raznolikosti. Plan je izrađen na osnovu analize dosadašnjih rezultata, s fokusom na integraciju zaštite prirode s lokalnim razvojem, jačanje kapaciteta, edukaciju i promociju prirodne baštine.

Osnovna usmjerenja plana uključuju očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, razvoj održivog turizma, jačanje institucije, edukaciju javnosti te uspostavu partnerstava s relevantnim akterima. **Ključna usmjerenja plana su** na očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti kroz monitoring i održivo upravljanje resursima, razvoju turizma koji poštuje principe zaštite prirode, jačanju institucionalnih kapaciteta putem edukacije osoblja i opremanja, te podizanju svijesti javnosti kroz obrazovne i promotivne aktivnosti. Također, važan je razvoj partnerstava s relevantnim domaćim i međunarodnim akterima radi efikasnije realizacije ciljeva.

2) Osvrt na projekte i aktivnosti realizovane godišnjim planom rada za prethodnu kalendarsku godinu;

U prethodnoj kalendarskoj godini, usvojen je Izvještaj o radu, prema kojem je Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja realizovala niz aktivnosti i projekata u skladu s usvojenim godišnjim planom rada. Fokus je bio na

kontinuiranom očuvanju prirodnih vrijednosti, unapređenju upravljanja, razvoju infrastrukture, edukaciji i promociji zaštićenih područja.

Programom rada su bile obuhvaćene planirane aktivnosti koje su vezane za zaštitu, održavanje i promociju zaštićenih područja, koje osiguravaju preventivne mjere odvijanja prirodnih procesa.

Prema pokazateljima i izvještajima stručnih službi, planirane aktivnosti programa rada su realizovane u visokom procentu. Programske aktivnosti koje definišu prirodne vrijednosti su u cijelosti realizovane. međutim, izazovi su se javili u segmentu infrastrukturnih radova koji su djelomično kasnili sa realizacijom.

Posebno je zabilježen porast posjeta zaštićenim područjima, kao i veći stepen uključivanja javnosti u aktivnosti Ustanove.

Posmatranom analizom možemo konstatovati visoku realizaciju postavljenih ciljeva sadržanih kroz Program rada. Ostvarenim ciljevima je osiguran nivo zaštite i kontrole prirodnih vrijednosti što je rezultiralo njihovom nesmetanom razvoju i očuvanju.

Ključne realizovane aktivnosti uključuju kontinuirane aktivnosti na održavanju, zaštiti i kontroli prostora, unapređenja infrastrukture za posjetioce prostora, edukacije i promocije zaštićenih područja, kao i uspješne saradnje sa međunarodnim, nevladinim organizacijama i akademskim institucijama na istraživačkim projektima.

Realizacija godišnjeg programa rada za prethodnu godinu pokazala je spremnost Ustanove da upravlja složenim procesima i inicira nove razvojne pravce, te predstavlja čvrstu osnovu za daljnju provedbu trogodišnjih strateških ciljeva.

3) Kratak opis ključnih usmjerenja trogodišnjeg plana rada i provedenog procesa konsultacija;

Glavni program kantonalne javne ustanova za zaštićena prirodna područja je glavni program koji se realizuje kroz mjeru pod nazivom korištenje prirodnih dobara, uz zaštitu biološke i geološke raznolikosti. Pored dodjeljenih budžetskih sredstava Ustanova ostvaruje i vlastite prihode kroz pružanje usluga na zaštićenim prirodnim područjima. U budžetskim tabelama vlastiti prihodi su uključeni zajedno sa budžetskim sredstvima, s obzirom na to da Ustanova upravlja prirodnim dobrima koja su joj data na upravljanje od strane kantona. Prihodi se ostvaruju, između ostalog, i kroz naplatu ulaza na dva zaštićena prirodna područja.

Ovaj program se provodi kroz realizaciju dvije aktivnosti:

1. Realizacija aktivnosti definisanih planovima upravljanja zaštićenim područjima u funkciji njihove zaštite, održivog korištenja i promocije
2. Administrativni troškovi za upravljanje područjima

4) Opis institucionalnih kapaciteta sa analitičkim pregledom ključnih nedostataka i potreba organa uprave u odnosu na planirane programe (mjere) za naredni trogodišnji period (najviše ½ stranice);

Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja raspolaže osnovnim institucionalnim kapacitetima koji omogućavaju izvršavanje njenih zakonskih nadležnosti. Organizaciona struktura ustanove obuhvata stručne službe zadužene za upravljanje, zaštitu, promociju i nadzor nad pet zaštićenih prirodnih područja u Kantonu Sarajevo. Osoblje posjeduje određeni nivo stručnosti i iskustva u sektoru zaštite prirode, međutim, evidentni su kapacitivni i funkcionalni izazovi koji mogu uticati na efikasnost realizacije planiranih programa u narednom trogodišnjem periodu.

Analitički pregled ključnih nedostataka:

- Nedovoljni ljudski resursi – postojeći broj zaposlenih nije u potpunosti usklađen s obimom obaveza preuzetih planovima upravljanja i strateškim dokumentima, naročito u kontekstu planiranja, nadzora, održavanja infrastrukture, edukativnih aktivnosti i rada na terenu;
- Nepotpuna digitalizacija poslovanja – upravljanje dokumentacijom, komunikacija i izvještavanje u velikoj mjeri i dalje se obavljaju ručno, što usporava procese;

Identifikovane potrebe u odnosu na planirane mjere:

Za efikasnu realizaciju planiranih programa u periodu 2026–2028. godine, neophodno je provesti sljedeće mjere jačanja institucionalnih kapaciteta:

1. Kadrovsko osnaživanje – zapošljavanje dodatnog stručnog osoblja, uz osiguranje sredstava za obuke i profesionalni razvoj postojećih kadrova;
2. Modernizacija opreme i infrastrukture – nabavka savremene opreme za nadzor, komunikaciju i terenski rad.
3. Unapređenje informacionog sistema – uvođenje softverskih rješenja za digitalno upravljanje podacima, izvještavanje i evidenciju aktivnosti;

Ove mjere su ključne kako bi Ustanova mogla u potpunosti odgovoriti na zahtjeve koji proizlaze iz planskih i razvojnih dokumenata, te osigurati kvalitetno i odgovorno upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima u skladu s domaćim i međunarodnim standardima.

5) Mogući problemi i rizici za realizaciju trogodišnjeg plana rada

Realizacija trogodišnjeg plana rada Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja može biti izložena različitim problemima i rizicima koji mogu uticati na postizanje planiranih ciljeva. Identifikacija potencijalnih izazova omogućava pravovremeno planiranje mjera ublažavanja i prilagođavanja, kako bi se osigurala održiva implementacija planiranih aktivnosti.

Ključni mogući problemi i rizici:

1. Finansijska nestabilnost- Promjene u budžetskim izdvajanjima, ograničen pristup vanjskim izvorima finansiranja ili kašnjenja u realizaciji projekata mogu

ugroziti provedbu planiranih mjera, naročito infrastrukturnih ulaganja i programskih aktivnosti koje zahtijevaju veće finansijske resurse.

2. Nedostatak stručnog kadra i fluktuacija zaposlenih

Teškoće u zapošljavanju, zadržavanju i privlačenju kvalifikovanog kadra mogu rezultirati kašnjenjem u implementaciji pojedinih mjera, naročito onih koje zahtijevaju specijalizirana znanja (npr. biološki monitoring, GIS analiza, razvoj edukativnih sadržaja i sl.).

3. Nepovoljni administrativni i regulatorni uslovi

Komplikovane procedure javnih nabavki, duge procedure pribavljanja saglasnosti i dozvola, te eventualne promjene zakonodavnog okvira mogu usporiti ili otežati realizaciju planiranih aktivnosti.

4. Uticaji klimatskih promjena i prirodnih nepogoda

Ekstremni vremenski uslovi, požari, poplave i drugi oblici prirodnih nepogoda mogu oštetiti infrastrukturu, ograničiti pristup područjima ili uzrokovati dodatne troškove sanacije.

5. Nedovoljna podrška lokalne zajednice i drugih aktera

Ograničeno razumijevanje značaja zaštite prirode, konflikti u korištenju prostora ili niska uključenost lokalnog stanovništva u aktivnosti Ustanove mogu otežati provedbu određenih programa, posebno onih koji se oslanjaju na partnerski pristup.

6. Ograničena institucionalna fleksibilnost

Ograničenja u normativnim okvirima rada Ustanove, nedostatak mehanizama za brzo prilagođavanje i donošenje odluka u kriznim situacijama mogu predstavljati prepreku u efikasnom odgovoru na neplanirane izazove.

Pravovremeno prepoznavanje i upravljanje navedenim rizicima ključno je za uspješnu implementaciju trogodišnjeg plana rada i postizanje strateških ciljeva Ustanove.

A. Glavni program

Naziv glavnog programa	Šifra glavnog programa	Izvori i iznosi planiranih finansijskih sredstava u mil. KM			
		Izvori	2026	2027	2028
Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja	33010003	Budžetska sredstva	3.857.782,00	3.857.782,00	3.857.782,00
		Kreditna sredstva			
		Sredstva EU			
		Ostale donacije			
		Ostala sredstva	163.661,00	163.661,00	163.661,00
		Ukupno	4.021.443,00	4.021.443,00	4.021.443,00

A1. Programi (mjere) za implementaciju glavnog programa

Naziv programa (mjere)	Šifra programa	Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost po godinama		
				2026	2027	2028
1. Održivo korištenje prirodnih dobara uz zaštitu biološke i geološke raznolikosti	/	Površina zaštićenih područja	3.119,80 ha	3.119,80 ha	3.119,80 ha	3.119,80 ha
		Broj zaposlenih predviđen budžetom	46	46	46	46

A2. Aktivnosti / projekti kojim se realizuju programi (mjere) iz tabele A1.

Redni broj i naziv programa (mjere) ¹ (prenosi se iz tabele A1):									
1. Održivo korištenje prirodnih dobara uz zaštitu biološke i geološke raznolikosti									
Naziv strateškog dokumenta, oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere koja je preuzeta kao program:									
Naziv aktivnosti/projekta	Rok izvršenja	Očekivani rezultat aktivnosti/projekta	Nosilac (najmanji organizacioni dio)	PJI ²	Usvaja se ³	Izvori i iznosi planiranih finansijskih sredstava u mil. KM			
					(Da/Ne)	Izvori	2026	2027	2028
1.1. Realizacija aktivnosti definisanih planovima upravljanja zaštićenim područjima u funkciji njihove zaštite, održivog korištenja i promocije	2026-2028	Realizovati mjere zaštite staništa i vrsta , broj održivih aktivnosti i korisnika, broj edukativnih i promotivnih događaja, posjećenost područja, kao i stepen realizacije planova upravljanja i jačanje kapaciteta upravljača.	svi sektori			Budžetska sredstva	1.614.455,00	1.614.455,00	1.614.455,00
						Kreditna sredstva			
						Sredstva EU			
						Ostale donacije			
						Ostala sredstva	163.661,00	163.661,00	163.661,00
						Ukupno	1.778.116,00	1.778.116,00	1.778.116,00
1.2. Administrativni troškovi za upravljanje područjima	2026-2028	Efikasno i transparentno upravljanje, optimizacija troškova, očuvanje kvaliteta usluga, povećana odgovornost u korištenju sredstava, poboljšana koordinacija i planiranje, unapređenje procesa i digitalizacija te bolje izvještavanje i donošenje odluka zasnovanih na podacima.	svi sektori			Budžetska sredstva	2.243.327,00	2.243.327,00	2.243.327,00
						Kreditna sredstva			
						Sredstva EU			
						Ostale donacije			
						Ostala sredstva	0,00	0,00	0,00
						Ukupno	2.243.327,00	2.243.327,00	2.243.327,00
Ukupno za program (mjeru) 1.						Budžetska sredstva	3.857.782,00	3.857.782,00	3.857.782,00
						Kreditna sredstva			
						Sredstva EU			
						Ostale donacije			
						Ostala sredstva	163.661,00	163.661,00	163.661,00
						Ukupno	4.021.443,00	4.021.443,00	4.021.443,00